

gedragingen zoveel aanstoot hadden gegeven dat voorshands moest worden aangenomen dat zij het vertrouwen, nodig voor de verdere uitoefening van hun functie, hadden verloren. Wij gaven al twee voorbeelden: Quarles, de commissaris der koningin in Zeeland, en van Rijckevorsel, de commissaris der koningin in Noord-Brabant. Aan beiden werd gezegd dat zij gestaakt waren. Quarles had, zo gaven wij weer, onmiddellijk na de bevrijding van Middelburg van de militaire commissaris van Zeeland, Slot, te horen gekregen dat hij de uitoefening van zijn functie niet mocht hervatten en Slot had hem daarbij gezegd, 'dat daarin vooral niets onderends mocht worden gezien.' Nu, dat was goed bedoeld en in zoverre ook juist dat staking een voorlopige maatregel was die ongedaan kon worden gemaakt (dat geschiedde ook in het geval van Quarles na diens persoonlijk protest te Londen), maar het spreekt vanzelf dat elke functionaris aan wie meegedeeld werd dat hij voorshands terzijde was geschoven, die mededeling als in hoge mate ontarend voelde. Even vanzelf spreekt het dat die gestaakten en geschorsten, voorzover niet 'fout', er de hoogste prijs op stelden dat het in hun geval zo spoedig mogelijk tot een definitieve uitspraak zou komen waarbij zij er in de regel op vertrouwden dat die te hunnen gunste zou zijn zodat zij de uitoefening van hun functie zouden kunnen hervatten.¹

Wat de zuivering van de bestuursorganen betreft, willen wij vooral over de zuivering van de burgemeesters schrijven. Die beperking lijkt ons mede daarom zinvol omdat, wanneer een bepaalde gemeente was bevrijd, de eerste vraag waarvoor de betrokken militaire commissaris kwam te staan, veelal was, wie er als burgemeester moest gaan fungeren. Beantwoording van die vraag was trouwens ook voor de Geallieerde strijdkrachten van belang. In de betrokken gemeente dienden zij hulp te ontvangen – zij moesten er ook hulp laten distribueren en zij hadden dus behoefte aan een burgemeester die aan dat alles effectief leiding kon geven; leek extra spoed geboden, dan gebeurde het wel dat in een bepaalde gemeente, nog voor het Militair Gezag was gearriveerd, door een Geallieerde commandant werd bepaald wie als burgemeester moest optreden. Menigmaal gebeurde het ook dat burgemeesters door het Militair Gezag werden aangewezen zonder overleg met de betrokken commissaris der koningin, zulks tot ergernis van deze laatste, maar in

¹ Ten aanzien van van Rijckevorsel riep minister Burger eind '44 een commissie van onderzoek in het leven, bestaande uit van Rijckevorsels ambtgenoot van Sonsbeeck, de president van het Bossche hof en de burgemeester van Tilburg; deze commissie had in mei '45 nog geen rapport uitgebracht.